

Handläggare
Lars Burman
Telefon: 08-508 28 922**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2021-03-09, p.22

Utvärdering av miljözon klass 2 för lätta fordon på Hornsgatan

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna rapporten ”Miljözon klass 2 för lätta fordon på Hornsgatan – Effekter på fordonssammansättning, utsläpp av kväveoxider och koldioxid samt halter av kvävedioxid år 2020. Jämförelse med miljözon klass 1 för tunga fordon”.

Anna Hadenius
FörvaltningschefMalin Tappefur
Avdelningschef

Kommunfullmäktige har i budget 2020 uppdragit åt miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden att utvärdera effekten av miljözon klass 2 på Hornsgatan, som infördes den 15 januari 2020. Miljözon klass 2 utestänger vissa äldre personbilar, lätta bussar och lätta lastbilar i syfte att förnya fordonsparken, förbättra luftkvaliteten och påskynda utvecklingen mot en hållbar fordonsflotta.

SLB-analys vid Miljöförvaltningen har utvärderat hur fordonsammansättning, utsläpp av kväveoxider och koldioxid samt halter av kvävedioxid har förändrats med miljözonen (se bilaga 1).

Utvärderingen har delvis genomförts under pandemin vilket kan ha påverkat resultaten. Hornsgatans fordonsflöde 2019 ligger till grund för beräkningarna eftersom åtgärder mot pandemin påverkat trafikvolymen, utsläpp och halter på Hornsgatan 2020. Beräknade halter har av den anledningen jämförts med halter innan pandemin. Mätningen av fordonsammansättningen på Hornsgatan och Folkungagatan genomfördes i mars 2020 mitt under rådande pandemi. Det är oklart om pandemin har påverkat fordonsammansättningen och därigenom resultaten.

För att visa på maximal potential har effekten av 100% regelefterlevnad av miljözonen beräknats och presenteras i rapporten. Staden saknar dock idag rådighet avseende regelefterlevnaden. En full efterlevnad bedöms därför som svår att nå i nuläget.

Införandet av miljözon klass 2 på Hornsgatan är ett led för att klara den juridiskt bindande miljökvalitetsnormen för kvävedioxid, men också att uppnå miljökvalitetsmålen till skydd för människors hälsa.

Bakgrund

För att få köra i Hornsgatans miljözon klass 2 måste lätta fordon (personbilar och lätta lastbilar med en totalvikt mindre än 3,5 ton), enligt bestämmelser i Trafikförordningen (1998:1276), tillhöra utsläppsklass Euro 5 eller Euro 6. Bilar registrerade från och med 1 september 2011 tillhör utsläppsklass Euro 5. Bilar registrerade från och med 1 september 2015 tillhör utsläppsklass Euro 6. Lätta fordon som tillhör utsläppsklass Euro 4 eller tidigare är förbjudna förutom de som undantas enligt Trafikförordningens 11 kap 4 §; t.ex. fordon som tillhör försvarsmakten, färdtjänst, veteranfordon (äldre än 30 år), fordon som har passagerare eller förare som har ett parkeringstillstånd för rörelsehindrade.

Miljözonens effekt på fordonssammansättningen

Mätning av fordonssammansättningen på Hornsgatan gjordes både före och efter införandet av miljözonen, dvs hösten 2019 och våren 2020. Den totala trafikmängden minskade med ungefär en tredjedel våren 2020 på grund av pandemin. Vid analyserna av miljözonens effekt har dock normal årsmedeldygnstrafik använts. Mätningen när miljözonen var införd år 2020 visar att 18 % av personbilarna och 9 % av de lätta lastbilarna tillhörde de utsläppsklasser som inte var tillåtna i miljözonen (dvs. Euro 4 och tidigare). Övriga fordon var således av de senare tillåtna klasserna Euro 5 och Euro 6. De otillåtna fordonen hade minskat sedan mätningen år 2019, men en del av denna minskning till år 2020 hade även skett utan miljözonen. För att kunna analysera fordonsparkens förändring utan miljözon utfördes mätningar även på Folkungatan. Data togs även fram från passagerarna av portaler för uttag av trängselskatt till och från Stockholms innerstad. Jämförelsen visar att förnyelsen av fordonsparken var större på Hornsgatan än på referensgatorna, vilket tros bero på miljözonens införande. Jämförelsen visade även på små förändringar i bränslesammansättning och att miljözonen hade ökat andelen bensindrivna samt eldrivna fordon på Hornsgatan.

Beräknade effekter på utsläpp av kväveoxider, NO_x
Miljözon klass 2 för personbilar och lätta lastbilar beräknas ha minskat de totala utsläppen av kväveoxider på Hornsgatan år 2020 med 2 %. Jämförelse görs då med situationen samma år utan miljözonen.

Beräknade effekter på halter av kvävedioxid, NO₂
Den beräknade utsläppsminskningen av kväveoxider på 2 % med den uppmätta efterlevnaden av miljözon klass 2 på Hornsgatan motsvarar en minskning av kvävedioxidhalten på 1 %. Minskningen innebär inte att miljö kvalitetsnormen för kvävedioxid klaras vid normala förhållanden för trafik och meteorologi på Hornsgatan. De strängare miljö kvalitetsmålen för kvävedioxid klaras inte heller.

Bilaga

1. Miljözon klass 2 för lätta fordon på Hornsgatan – Effekter på fordonssammansättning, utsläpp av kväveoxider och koldioxid samt halter av kvävedioxid år 2020. Jämförelse med miljözon klass 1 för tunga fordon.